

Referat fra rådsmøte i Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn

Tid: Tirsdag 8. april 2025, kl. 15.30-20.00, med middag og omvisning

Sted: Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige, Hekkveien 9, 0571 Oslo

	Rådsmøte
Sak 1	Godkjenning av innkalling, dagsorden og referat. Innmelding av saker til eventuelt.
	Innkalling med sakspapirer, inkludert referat fra rådsmøtet 13/11-24, ble sendt 1. april 2025. Ingen saker ble meldt til eventuelt. Vedtak: Rådet godkjente innkallingen, sakslisten og rådmøtoreferatet.
Sak 2	Ny arbeidsgruppe: finansierungsordning for tros- og livssynssamfunn
	Sak om finansierungsordning er en pågående politisk sak og er blitt behandlet i STLs råd to ganger tidligere. I februar 2024 satt STLs styre ned en arbeidsgruppe for å evaluere erfaringer med statstilskuddsordningen etter ny lov. På STLs rådsmøte i april 2024 presenterte arbeidsgruppen gjeldende tilskuddsordning og mottok innspill fra rådet med tanke på endringer. På STLs rådsmøte i juni 2024 belyste arbeidsgruppen saken ytterligere. STLs styre anbefaler nå å sette ned en ny arbeidsgruppe, med mandat til å bl.a. «vurdere antatte konsekvenser av ulike endringer» i henhold til slik debatten og de politiske prosessene forløper nå. STLs generalsekretær orienterte om status i den politiske prosessen: - STL har vært tydelige på at det regjeringsoppnevnte utvalget 1) bør inneholde eksperter fra feltet og 2) bør få bredt mandat. Vi ble hørt på pkt 1, men ikke 2. Vi tror det gjeldende mandatet er for smalt til å løse utfordringene i sin helhet, men vi vil bidra konstruktivt til at utvalget kommer et godt stykke på vei. - Vi bør være beredt på ulike utfall. Arbeiderpartiet er bundet av det pågående ekspertutvalget, mens høyresiden aktivt foreslår nye modeller som går utover utvalgets mandat. Skulle høyresiden vinne valget i høst, kan denne saken i verste fall løses i regjeringsforhandlingene, til forskjell for en grundigere prosess der vi høres.

	- Styret anbefaler nå å sette ned en ny arbeidsgruppe som følger saken tett, og vurderer ulike forslag underveis. - Arbeidsgruppens mandat handler primært om å identifisere og kommentere fordeler og ulemper ved ulike løsninger som presenteres i debatten. Rådets kommentarer: - Spørsmål om hva endring i utregning innebærer: Dette vet vi ikke svaret på enda. - Spørsmål om oppgaver Den norske kirke gjør på vegne av fellesskapet, om hva som holdes utenfor kompensasjonen til tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke: Kirkebevaring av kulturhistoriske bygg (det såkalte Kirkebevaringsprogrammet), gravferdsforvaltning og noen få andre mindre ting. - Det var stor interesse i rådet for temaet om innmelding/tilskudds-tellende medlemmer, og medlemmer som bruker tjenester i tros- og livssynssamfunn men ikke er innmeldt og dermed ikke mottar støtte for. Tema sette opp som egen sak på et senere rådsmøte. Ingen bemerkninger på sammensetninga av arbeidsgruppen eller mandatet. Vedtak: Rådet tilsluttet seg styrets forslag til arbeidsgruppe om finansieringsordningen, og vedtok arbeidsgruppens sammensetning og mandat.
Sak 3	Arrangement om beredskap høsten 2025
	STL har fått prosjektmidler av Barne- og familiedepartementet til kompetanseheving på beredskap i staben samt å gjennomføre et nasjonalt seminar om beredskap høsten 2025. STLs generalsekretær orienterte om det pågående arbeidet. Se også vedlagt Power Point-presentasjon. - Beredskap er et stort tema i den offentlige diskursen for tiden. - Beredskap er en samlebetegnelse for å møte kriser, katastrofer og krig – det kan både bety å <i>forberede</i> seg på det, og/eller å <i>forebygge</i> det (FF). - Tros- og livssynssamfunn er en viktig del av sivilsamfunnet og en del av landets totalberedskap. - Myndighetene ser til tros- og livssynssektoren basert på de positive erfaringene under korona-pandemien, med informasjons- og nettverksarbeid. Tros- og livssynssamfunn kan også bidra med bl.a. forsamlingslokaler og samtalejenester. Det er stor forskjell på medlemssamfunnene, men det er ønsket at alle kan bidra. - Regjeringen jobber med en strategi mot desinformasjon og for en opplyst offentlig samtale: Om arbeidet med strategi for å styrke motstandskraften mot desinformasjon - regjeringen.no . Som samarbeidsfellesskap er STL en viktig motstandskraft mot «hybridkrig» med desinformasjon og forsøk på å sette grupper opp mot hverandre for å skape konflikt og vold. - STL er en infrastruktur av tillit

	Rådets kommentarer: - Det ble påpekt at beredskap henger sammen med saken om finansiering, både generelt og finansieringsordningen spesielt. Myndighetene kan ikke forvente økt deltagelse i beredskapen med eventuelle kutt i tilskudd til tros- og livssynssamfunn. Det ligger også en majoritet-minoritetsforhandling her mellom Den norske kirke og våre øvrige medlemmer her. - Bekymring for at det store politiske fokuset på “hardt forsvar” går utover det hverdagslige arbeidet vi gjør som bygger tillit i befolkningen, “mykt forsvar”. - Ung-perspektivet ble fremhevet. Ønske om å jobbe med unge ang. kritisk tenkning og kildekritikk, som demokratisk motstandsdyktighet. Vedtak: Rådet tok informasjonen til orientering.
Sak 4	Presentasjon av STLs klimanettverk
	Tidligere «Interreligiøst klimanettverk» ble i august 2024 innlemmet administrativt under STL og informasjon om klimanettverket ble gitt på STLs rådsmøte 25. september 2024. Arbeidsutvalget i STLs klimanettverk, Rupinder Kaur Sethi og Patrik Swanström, presenterte nettverkets historie og ønsker om videre arbeid: - Et frivillig arbeid over 13 år med engasjement for miljøsaken, og hvordan å tydeliggjøre og synliggjøre etiske livssyns-perspektiver i behandlingen av klima- og miljøspørsmål. - Startet av ildsjel Einar Tjelle (Den norske kirke) som har vært en drivkraft i nettverket. I 2022 besluttet de å formalisere nettverket, plassert under STL. I 2024 ble Einar takket av, og det ble nedsatt et arbeidsutvalg. - Klimanettverket har hatt mange ulike arrangementer, bl.a. besøkt hverandres tros- og livssynssamfunn, deltatt på FNs klimakonferanser COP, klimamarsj, klimabroet og dugnader for Håpets Katedral. - Neste steg: Velkommen til klimanettverksmøte den 14. mai, med tema klima og håp, samt vann som rettssubjekt. Rådets ordskifte: - Flere opplever det vanskelig å mobilisere på klima, håper at nettverket kan bidra til mer samarbeid og felles handling. - Da nettverket ble stiftet, var det en inspirasjon fra klimasamarbeid i flere land. Mange religiøse lobbygrupper var i klimaforhandlingene i Paris, men Norge var den eneste som hadde en interreligiøs gruppe. Det ble lagt merke til. Vi gar god grunn til å være stolte over klimanettverkets arbeid. Vedtak: Rådet tok informasjonen til orientering.
Sak 5	STLs LHBT-prosjekt og samtale om Pride

	I oppfølging av STLs LHBT-prosjekt med religiøse ledere og skeive i dialog skal prosjektets veileder lanseres, i tillegg til forskningsrapport i samarbeid med KIFO (Institutt for kirke-, religion- og livssynsforskning). Presentasjon fra sekretariatet v/Irene Incerti-Théry: - Gjennomgang av forløpet til LHBT-prosjektet. Se vedlagt presentasjon. - En viktig erfaring fra dialogen er å møtes ansikt til ansikt og snakke <i>med</i>, ikke om hverandre. Banebrytende prosjekt både nasjonalt og internasjonalt. - Kompetanseheving og kontakt var mål. Det er i tillegg et mål om økt kunnskap blant lokale dialoggrupper. - Et mål på suksess har vært oppmøte. At man deltar, er en målbar suksess. - Dialoggruppen med religiøse ledere og skeive ledere bestemte selv at de ville ha en uttalelse – det var ikke et mål på forhånd. Utdrag: «[...] slå ned på dehumaniserende språkbruk. Vi behøver ikke være enig om alt, vi lever i et uenighetsfellesskap, men måten vi snakker om hverandre på er av stor betydning». Se vedlagt uttalelse. Tilleggspresentasjon fra deltager i prosjektet, Faruk Terzic: - Gode minner. Lært mye. - Opplever behov for å eie historien – vise hva de religiøse lederne og skeive lederne har gjort og fått til. - Kjenner seg ikke igjen i forskningsrapporten fra KIFO. KIFO stiller spørsmål om saker utenfor det som dialoggruppen tok opp i prosjektet. Rådet ble samlet i grupper for samtale. Spørsmål til gruppesamtale: «Hvordan snakker dere om LHBT-tematikk og Pride i deres tros- eller livssynssamfunn?». Innspill fra gruppesamtalene i plenum: - Et veldig sammensatt landskap. Noen synes dette er helt uproblematisk, andre finner det høyst problematisk. De fleste opplever det uansett vanskelig å snakke om. Det ble problematisert hvilke syn som blir sett på som normen og hva som blir stemplet som intolerant og ikke. - Det er stort spenn i teologi, etnisitet, alder, med mer. Derfor er det viktig å lage trygge rom for å snakke om dette. - Hvordan man snakker om det i sitt samfunn er av betydning. Det kan være enkeltpersoner som er mer kunnskapsrike og åpne til å prate om det. Når enkelte er trygge til å prate om det, skaper det mer forståelse og gjør det igjen lettere å prate om. - Det har vært debatter i flere lokalsamfunn om hvorvidt Pride-flagg skal heises alle steder eller om det skal være valgfrihet. Da kommer de tøffe frasene og frontene. - I lys av debatten om beredskap og hybridkrig, må vi kunne fremme at vi skal snakke med innestemme, og ikke la noen sette grupper opp mot hverandre. - En problemstilling kan være at man ikke klarer å gå med på at den andre har et annet syn. Her har STL noe å vise – at det går an i et uenighetsfellesskap.
--	---

	- Det er viktig å ta på alvor at det er en mistillit fra flere skeive miljøer mot religiøse miljøer. Det vi som STL kan gjøre, er å vise at vi kan være uenige og anstendige på samme tid. - Vi kan være veldig stolte av det prosjektet vi har. Det er imponerende det vi allerede har fått til – banebrytende historisk og internasjonalt. Vedtak: Rådet tok informasjonen til orientering og samtalte om saken.
Sak 6	Dobbeltmedlemsskap
	Stortinget har fremmet følgende: «Stortinget ber regjeringa greie ut og kome attende til Stortinget på eigna måte om tiltak for enklare opprydding av uønskete dobbeltmedlemskap i trus- og livssynssamfunn og tiltak for å styrke den einskilde si innsikt i og kontroll over egne medlemskap». Barne- og familiedepartementet og Brønnøysundregistrene er i gang med å diskutere oppfølgingen av dette. Human-Etisk Forbund foreslår at STLs råd gir innspill i prosessen om opprydding av dobbeltmedlemskap. Saken ble presentert av rådsmedlem Lars-Petter Helgestad, Human-Etisk Forbund: - Trossamfunnsloven sier at, hvis et medlem er registrert i mer enn ett tros- eller livssynssamfunn, får ingen støtte. Unntaket er at Den norske kirke ikke påvirkes, siden de ikke får tilskudd basert på medlemstall. - Status per 1. januar 2023: ca. 19.000 unike fødselsnummer mellom Den norske kirke og minst et annet samfunn. I tillegg ca. 27.000 unike mellom to ulike samfunn utenfor Den norske kirke. Det betyr at tros- og livssynssamfunn til sammen ikke mottar tilskudd for medlemmer på opp mot 68,8 millioner norske kroner. - Dagens system ble forklart, og ulike løsninger ble lagt frem. Det er ikke avgjørende hvilke løsninger som velges. Alle løsningene som ble skissert er bedre enn dagens praksis. Rådets ordsifte: - Spørsmål rundt prosessen med Brønnøysundregistrene. Det er medlemmet selv som må kontakte Brønnøysundregistrene per telefon på hverdager i åpningstidene, for så å få svar via brev i posten, og til slutt eventuelt melde seg ut. - Diskusjon i rådet om hva som anses realistisk løsning og ikke – bl.a. om kompleksitet, kostnader, personvern, mv. - Prinsipiell diskusjon om personvern ved en digital løsning (f.eks. via Altinn) hvor medlemskap lagres i offentlige registre. - Prinsipiell diskusjon om det å være medlem flere steder. Det er lov, men generer ikke støtte i dag. Noen mener det burde kunne gi delt økonomisk støtte, ettersom trossamfunnsloven legger opp til å støtte utøvelse, og at noen praktiserer i flere trossamfunn. - Ingen bemerkning på at listen med forslag til løsninger sendes til departement.

	Vedtak: Basert på diskusjonen i rådsmøtet sender sekretariatet i løpet av mai 2025 innspill til Barne- og familiedepartementets prosess for informasjon om og opprydding av dobbeltmedlemskap.
Sak 7	Runde rundt bordet
	Bahá'í-samfunnet forbereder til høytiden Ridván og en ungdomskonferanse. Buddhistforbundet skal feire Vesak på Sentralen i Oslo, lanserer også musikk-konkurranse der. Har gjennomført årsmøte. Anbefalte flere å bli aktive i lokale dialoggrupper. Den norske kirke har arrangert iftar i flere kirker, som har skapt teologisk eller politisk debatt. Imam Faruk Terzic deltok med lystenning i innvielsen av Oslos nye biskop. Skapte reaksjoner. Snart påske høytid og Kirkemøte. Felles økumenisk jubileum for de som bekjenner seg til den Nikenske trosbekjennelse (skrevet i 325). Det mosaiske trossamfunn har mange forberedelser til Pesach. 11. mai ønskes alle velkommen til pilegrimsvandring til synagogen, som del av prosjektet «nasjonale sår» som STL er en med-arrangør i: Pilegrimer på tvers av tro og livssyn 2025: Sammen til synagogen Gurduara Sri Guru Nanak Dev Ji forbereder Vaisakhi og feiring av Turbandagen 12. april. Holistisk Forbund har gjennomført årsmøte i Bergen, som inkluderte en inspirasjonshelg med ulike verksteder, foredrag, osv. Har feiret vårjevndøgn i mars. Planlegger ungdomsleir. Human-Etisk Forbund har to prosjekter pågående relatert til unge. Lanseringskonferanse for UngYtring2030 på Sentralen i samarbeid med flere menneskerettighetsorganisasjoner 29. april. Målgruppe 16-26 år. Utvikler et lederutviklingsprogram etter konfirmasjon, og ønsker gjerne innspill og tilbakemeldinger fra andre. Jesu Kristi Kirke av De Siste Dagers Hellige opplever en trend blant flere sivilsamfunnsorganisasjoner med økt medlemskap og deltagelse. Kristensamfunnet forbereder seg på påske høytid, Konfirmasjonsleir på Olsby (selveid gård). Har fått ny styreleder. Muslimsk dialognettverk har gjennomført Ramadan og feiret Eid. Mange aktiviteter og deltagere. Norges Kristne Råd har gjennomført generalforsamling. Tok opp to nye medlemskirker – Den eritreisk-ortodokse kirke og Ukrainas ortodokse kirke (som har brutt med Moskva). Tidligere rådsmedlem, Knut Refsdal, har blitt ny biskop for Metodistkirken i Norge og flere land. Ungdomsleir i påsken.

	Oslo Katolske Bispedømme har opprettet et koordineringsråd blant de katolske biskopene frem til 2031 for å feire 1000-års jubileum av Olav den hellige. Pastoralrådsmøte i helgen, hvor alle utnevnelser av den gamle biskopen ble lagt ned, før den nye biskopen skal opprette nye. Påskeleirer for ungdommer. Sanatan Mandir Sabha har tre store arrangementer i mars og april. Mange fra Oslo, Akershus og Drammen deltar. Har gjennomført første sportsdag i samarbeid med et idrettslag fra Asker. Venter på tillatelse fra plan- og bygningsetaten for å bygge større parkering.
Sak 8	Saker til informasjon
	STLs generalsekretær orienterte. • STLs årlige møte med barne- og familieminister er satt til 22. april 2025. • STL har fått svar fra barne- og familieminister Vågsli på rådets brev til regjeringen om livssynsbetjening i offentlige institusjoner. STLs innspill vil tas med i regjeringens arbeid med ny strategi for tros- og livssynsfeltet. • STL arrangerer i samarbeid med Teologisk Fakultet, UiO, en chaplaincy-konferanse 5.-7. mai. Rådsmedlemmer oppmuntres til å delta. • STL får ny logo og visuell profil i løpet av 2025. Rådet fikk et innblikk. • STL har regelmessig dialog med Politidirektoratet og PST om trusselvurdering. Oppdatert informasjon blir sendt til rådet på e-post. • Barne- og familiedepartementet har lansert en Veileder til trossamfunnsloven. • Stefanusalliansen har tatt initiativ til å gjenopprette nettverk for arbeid med trosfrihet utenfor Norge. STL vil tilrettelegge for dette. Det er et nettverk som er relevant for flere av STLs medlemssamfunn som jobber for frihet for trosfeller i andre land. • Religions- og livssynslederforum hadde sitt vårmøte 4. mars og skal møtes hos biskop Bernt i den katolske kirke for å takke for hans mangeårige innsats i forumet, før ny biskop kommer inn. • STLs sender regelmessig inn høringssvar. Ta kontakt med STLs politiske rådgiver Anders ved spørsmål: anders@stl.no. • STL skal i.a. 2025 starte forberedelser til STL 30års-jubileum i 2026. Forslag til spennende måter å markere jubileet på er ønsket velkommen. • 2025 er friluftslivets år: Om Friluftslivets år - Friluftslivets år STL oppfordrer tros- og livssynssamfunn til å spre informasjon i sine kanaler. Det er flere aktiviteter det er mulig å delta på eller søke tilskudd for å arrangere. Kommende møter: • 5.-7. mai – Chaplaincy-konferanse i samarbeid med Teologisk Fakultet, UiO • 11. mai – Nasjonale sår, vandring Synagogen i Oslo i samarbeid med flere • 14. mai – Klimanettverksmøte • 11. juni - STL rådsmøte, vertskap HL-senteret med sommeravslutning for rådet

	Liste over gjennomførte møter og aktiviteter vedlegges referatet.
Sak 9	Eventuelt
	Ingen saker ble meldt til eventuelt.

Øvrig

	Til stede
Rådet	Til stede: Bahá'í-samfunnet: Andreas Longva-Bjerke Buddhistforbundet: Gunaketu Kjønsstad, Nirmala Eidsgård, William Wangluang Bakke Den katolske kirke: Stephen Trotter Den norske kirke: Steinar Ims Det Mosaiske Trossamfund: Elisabeth Malting, Simon Golombek (gikk i pausen) Gurduara Sri Guru Nanak Dev Ji: Gurmail Singh Bains Holistisk Forbund: Toril Nicolaisen Kilde Human-Etisk Forbund: Lars-Petter Helgestad, Nancy Herz Jesu Kristi Kirke av De Siste Dagers Hellige: Øystein Amundsen (møteleder), Maren Sofie Sande, Johannes Hiltunen Kristensamfunnet: Øystein Vestre, Helen Sofie Smit (kom i sak 3) Muslimsk Dialognettverk: Faruk Terzic, Senaid Kobilica (gikk i pausen). Norges Kristne Råd: Håkon Sigland, Ingull Grefslie (kom i sak 3), Sara Faugstadmo Berg (gikk i pausen). Sanatan Mandir Sabha: Vijay Kalsi, Mohini Kaushik. Ikke til stede: Ahmadiyya Muslim Jamaat Norge Norges Hindu Kultur Senter
Sekretariatet	Birte Nordahl, generalsekretær Irene Incerti-Théry, kontorsjef Alasdair McLellan, rådgiver økonomi, gravferd og lokale grupper Anders Garbom Bjørklund, politisk rådgiver (referent) Thomas Mittun-Kjos, kommunikasjonsrådgiver Kai Erik Westergaard, kommunikasjonsrådgiver Vivian Phan, rådgiver prosjekt ung
Gjester	AU klimanettverk: Rupinder Kaur Sethi og Patrik Swanström Den norske kirke: Berit Hagen Agøy Takk til vertskapet ved Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige.

Oslo 2. mai 2025,
Birte Nordahl